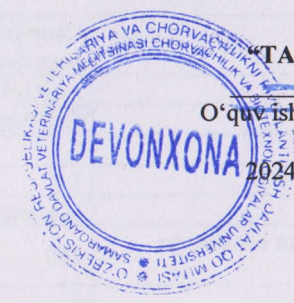

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

"TASDIQLAYMAN"
O'quv ishlari bo'yicha prorektor
A.A.El'murodov
2024 yil "___" avgust

**CHORVA HAYVONLARINING MAHSULDORLIGINI KOMPLEKS
BAHOLASH VA PROGNOZLASH**

FANI BO'YICHA

SILLABUS

Magistratura mutaxassisligi uchun

Bilim sohasi:	800000	- Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya
Ta'lim sohasi:	810000	- Qishloq xo'jaligi
Mutaxassislik:	70810803	- Chorvachilik

Samarqand – 2024

Modul / FAN SILLABUSI
Zooinjeneriya fakulteti
70810803 – Chorvachilik mutaxassisligi

Fan nomi:	<i>Chorva hayvonlarining mahsuldorligini kompleks baholash va prognozlash</i>
Fan turi:	Majburiy
Fan kodi:	CHHMKBP1108
Yil:	1
Semestr:	1-2
Ta'lim shakli:	Magistratura
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	240
Ma'ruza	50
Amaliy mashg'ulotlar	50
Laboratoriya mashg'ulotlari	20
Seminar	—
Mustaqil ta'lim	120
Kredit miqdori:	8
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek-rus

Fan maqsadi (FM)	
FM1	Magistrlarga qishloq xo'jalik hayvonlarini bonitirovka qilish, kompyuter dasturlari asosida naslli hayvonlarning ma'lumotlar bazasini shakllantirish, hayvonlar mahsuldorligini baholash va prognoz qilish, hayvonlar mahsuldorligini erta davrlarda prognozlashning genetik asoslarini bilish, mahsuldorlikni eksterer konstitutsiyasiga binoan baholash hamda ulami amaliyotga tatbiq etish haqida bilim, ko'nikma va malaka shakllantirishdan iborat.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Zoologiya
2.	Qoramolchilik
3.	Genetika va biotexnologiya
4.	Chorvachilikda tajriba o'tkazish

Ta'lim natijalari (TN)	
	Bilimlar jihatidan:
TN1	Qishloq xo'jalik hayvonlarini banitirovka qilish, kompyuter dasturlari asosida naslli hayvonlarning ma'lumotlar bazasini shakllantirish haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN2	Mahsuldorlikni eksterer konstitutsiyasiga binoan baholash hamda ularni amaliyotga tatbiq etish, qishloq xo'jalik hayvonlarining mahsuldorligini kompleks baholash va erta prognozlash usullari haqida bilishlari lozim;
TN3	Chorva hayvonlari mahsuldorligini baholash va prognoz qilishda genetik va seleksiya ishlari haqida bilimga ega bo'lishlari kerak;
TN4	Hayvonlar naslning kelib chiqishi va sifati bilan baholanishi, tashqi belgilar bo'yicha hayvonlarning mahsuldorligini prognoz qilishni bilishi kerak;
	Ko'nikmalar jihatidan:
TN5	Qishloq xo'jalik hayvonlarining mahsuldorligini kompleks baholash va erta prognozlashning zamonaviy takomillashgan usullarini aniqlay oladi;
TN6	Chorva hayvonlarining psixologiyasi, fe'l-atvor xususiyatlarini farqlay oladi;
TN7	Fe'l-atvor xususiyatlarini mahsuldorlik ko'rstakichlari bilan uzviyligiga baho bera oladi;
TN8	Chorva hayvonlari bilan ishlash, ularning fe'l-atvorini kuzatish va kuzatuvlar orqali mahsuldorligini erta prognozlashni biladi.

Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)	
M1	Chorva hayvonlarining mahsuldorligini kompleks baholash va prognozlash faniga kirish.
M2	Hayvonlar mahsuldorligini baholash va prognoz qilishning genetik asoslari.
M3	Hayvonlar mahsuldorligini baholash va prognoz qilishning genetik asoslari.
M4	Chorva hayvonlari mahsuldorligini baholashda irsiyatning sitologik, molekulyar asoslarini o'rganish.
M5	Chorva hayvonlari mahsuldorligini baholashda irsiyatning sitologik, molekulyar asoslarini o'rganish.
M6	Chorva hayvonlari mahsuldorligini baholash va prognozlashda mutatsion o'zgaruvchanlik, populyasiyalar genetikasining ahamiyati.
M7	Chorva hayvonlari mahsuldorligini baholash va prognozlashda mutatsion o'zgaruvchanlik, populyasiyalar genetikasining ahamiyati.
M8	Chorva hayvonlar ontogenezi yoki hayvonlarning shaxsiy taraqqiyotini baholash va prognozlash.

M9	Chorva hayvonlar ontogenezi yoki hayvonlarning shaxsiy taraqqiyotini baholash va prognozlash.
M10	Chorva hayvonlari mahsuldorligini eksterer va konstitutsiyasiga binoan baholash va prognozlash usullari.
M11	Chorva hayvonlari mahsuldorligini eksterer va konstitutsiyasiga binoan baholash va prognozlash usullari.
M12	Chorva hayvonlari mahsuldorligini baholash va prognozlashda immunitetning genetik asoslari.
M13	Chorva hayvonlari mahsuldorligini baholash va prognozlashda immunitetning genetik asoslari.
M14	Chorva hayvonlari mahsuldorligini intereriga binoan baholash va prognozlash usullari.
M15	Chorva hayvonlari mahsuldorligini intereriga binoan baholash va prognozlash usullari.
M16	Chorva mollarining suyaklari bo'yicha mahsuldorligini bashoratlash.
M17	Chorva mollarining suyaklari bo'yicha mahsuldorligini bashoratlash.
M18	Parrandalarning suyaklari bo'yicha mahsuldorligini bashoratlash.
M19	Parrandalarning suyaklari bo'yicha mahsuldorligini bashoratlash.
M20	Parrandalarning suyaklari bo'yicha mahsuldorligini bashoratlash.
M21	Quyohlarni go'sht mahsuldorligini zotiga bog'liqlikda prognozlash.
M22	Quyohlarni go'sht mahsuldorligini zotiga bog'liqlikda prognozlash.
M23	Sanoat chorvachiligida etologik xususiyatlari.
M24	Sanoat chorvachiligida etologik xususiyatlari.
M25	Sanoat chorvachiligida etologik xususiyatlari.
Mashg'ulotlar shakli: amaliy mashg'ulotlar (A)	
A1	Chorva mollarini tanlashni va ko'paytirishni ularning kelib chiqishi va nasllar sifatleri bo'yicha olib borish.
A2	Chorva mollari va parrandalarda otalarining naslli ko'rsatgichlari.
A3	Chorva mollari va parrandalarda otalarining naslli ko'rsatgichlari.
A4	Konstitutsiya tiplarining tasniflanishi.
A5	Chorva mollarining eksteryeri va uni baholash usullari.
A6	Chorva mollarining eksteryeri va uni baholash usullari.
A7	Parrandalar eksteryeri va uni baholash usullari.
A8	Parrandalar eksteryeri va uni baholash usullari.
A9	Chorva mollari mahsuldorligi eksteryer ko'rsatgichlar asosida baholash.
A10	Chorva mollari mahsuldorligi eksteryer ko'rsatgichlar asosida baholash.
A11	Tuxum beruvchi tovuqlarning eksteryerlarini baholash va uning natijalari bo'yicha tovuqlarni tanlash.
A12	Tuxum beruvchi tovuqlarning eksteryerlarini baholash va uning natijalari bo'yicha tovuqlarni tanlash.
A13	Chorva hayvonlarini interer ko'rsatkichlarini baholash mezonlari.
A14	Chorva hayvonlarini interer ko'rsatkichlarini baholash mezonlari.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

Fakultet dekani

Kafedra mudiri

Tuzuvchilar

R. Ro'ziqulov

O.Boymatov

O.Maxmadiyarov

Sh.Qurbonova

Sh.Gapparov

- fan bo'yicha mustaqil topshiriqlarni to'liq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy hujjatlarni o'zlashtirgan bo'lsa.
- **v) 3 baho olish uchun magistrning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:**
- fan haqida umumiy tushunchaga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni tor doirada yoritib, bayon qilishda ayrim chalkashliklarga yo'l qo'yilsa;
- bayon qilish ravon bo'lmasa;
- fan bo'yicha savollarga mujmal va chalkash javoblar olinsa;
- fan bo'yicha matn puxta shakllantirilmagan bo'lsa.
- **g) quyidagi hollarda magistrning bilim darajasi qoniqarsiz 2 baxo bilan baholanishi mumkin:**
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga tayorgarlik ko'rilmagan bo'lsa;
- fan bo'yicha mashg'ulotlarga doir hech qanday tasavvurga ega bo'lmasa;
- fan bo'yicha matnlarni boshqalardan ko'chirib olganligi sezilib tursa;
- fan bo'yicha matnda jiddiy xato va chalkashliklarga yo'l qo'yilgan bo'lsa;
- fanga doir berilgan savollarga javob olinmasa;
- fanni bilmasa.

Fan o'qituvchisi haqida ma'lumot

Mualliflar:	Sh.E.Qurbonova – SamDVMCHBU, “Xususiy zootexniya” kafedrasida dotsenti v.b., qishloq xo'jalik fanlari doktori (PhD) O.A.Maxmudiyarov – SamDVMCHBU, “Xususiy zootexniya” kafedrasida dotsenti, qishloq xo'jalik fanlari doktori (PhD) Sh.T.Gapparov – SamDVMCHBU, “Xususiy zootexniya” kafedrasida assistenti
E-mail:	shqurbonova79@gmail.com
Tashkilot:	Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti “Xususiy zootexniya” kafedrasida
Taqrizchilar:	1. Sh.K.Amirov – Samarqand agroinnovatsiyalar va tadqiqotlar instituti “Oziq-ovqat xavfsizligi va texnologiyasi” kafedrasida professori 2. E.S.Shaptakov – Qorako'lichilik va cho'l ekologiyasi ilmiy-tadqiqot instituti direktori, q.x.f.d., professor.

Mazkur Sillabus universitet o'quv-uslubiy Kengashning 2024 yil 19 avgustdagi 1 sonli yig'ilishi bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus “Xususiy zootexniya” kafedrasining 2024 yil ____ avgustdagi ____ sonli yig'ilishi bayoni bilan ma'qullangan.

A15	Cho'chqalar og'irligi markazining uning oyoqlari patologiyasi va go'sht mahsuldorligi ta'siri.
A16	Cho'chqalar og'irligi markazining uning oyoqlari patologiyasi va go'sht mahsuldorligi ta'siri.
A17	Parrandalarning oyoq tizimi patologiyasi, ularni erta aniqlash va baholash usullari.
A18	Parrandalarning oyoq tizimi patologiyasi, ularni erta aniqlash va baholash usullari.
A19	Quyovlar bonitirovkasini o'tkazish tartib-qoidalar.
A20	Chorva mollarini o'zini tutish hulq-atvorlari va uning mahsuldorligiga ta'siri.
A21	Chorva mollarini o'zini tutish hulq-atvorlari va uning mahsuldorligiga ta'siri.
A22	Parrandalarning jinsiy hulq-atvori va uning parrandalar mahsuldorligiga bog'liqligi.
A23	Parrandalarning jinsiy hulq-atvori va uning parrandalar mahsuldorligiga bog'liqligi.
A24	Chorva hayvonlari mahsuldorligini prognozlashda belgilarning korrelyasiya, takrorlanish, o'zgaruvchanlik koeffitsientini o'rganish.
A25	Chorva hayvonlari mahsuldorligini prognozlashda belgilarning korrelyasiya, takrorlanish, o'zgaruvchanlik koeffitsientini o'rganish.
Mashg'ulotlar shakli: laboratoriya mashg'ulotlar (L)	
L1	Chorva mollarining mahsuldorligini baholash va ko'rsatgichlarini o'rnatishda chorva mollarining qon guruhlari.
L2	Chorva mollarining mahsuldorligini baholash va ko'rsatgichlarini o'rnatishda chorva mollarining qon guruhlari.
L3	Naslchilik ishlari va hisobi samaradorligini oshirishda immunogenetik nazorat usuli.
L4	Naslchilik ishlari va hisobi samaradorligini oshirishda immunogenetik nazorat usuli.
L5	Chorva mollarining klinik ko'rsatgichlari.
L6	Chorva mollarining klinik ko'rsatgichlari.
L7	Teri va uning hosilalari.
L8	Teri va uning hosilalari.
L9	Omegometriya.
L10	Omegometriya.

Mustaqil ta'lim (MT)

1.	Chorva hayvonlar mahsuldorligini baholash va prognozlash usullari.	6 soat
2.	Hisori zotiga xos bo'lgan mahsuldorlik belgilarning shakllanishi.	4 soat
3.	Jaydari zotiga xos bo'lgan mahsuldorlik belgilarning shakllanishi.	4 soat
4.	Edilboy zotiga xos bo'lgan mahsuldorlik belgilarning shakllanishi.	4 soat
5.	Qorako'l zotiga xos bo'lgan mahsuldorlik belgilarning shakllanishi.	4 soat

6.	Malich zotiga xos bo'lgan mahsuldorlik belgilarning shakllanishi.	6 soat
7.	Cho'shqa zotiga xos bo'lgan mahsuldorlik belgilarning shakllanishi.	4 soat
8.	Legorn zotiga xos bo'lgan mahsuldorlik belgilarning shakllanishi.	6 soat
9.	Rus oq tovuq zotiga xos bo'lgan mahsuldorlik belgilarning shakllanishi.	4 soat
10.	Arab ot zotiga xos bo'lgan mahsuldorlik belgilarning shakllanishi.	4 soat
11.	Axaltaka ot zotiga xos bo'lgan mahsuldorlik belgilarning shakllanishi.	4 soat
12.	Belarus otlarning nasl-nasabi.	4 soat
13.	Otlarning reproduktiv qobiliyatining biologik xususiyatlari.	6 soat
14.	Tabun otlarining biologik xususiyatlari.	4 soat
15.	Otlarning tashqi qismida yosh o'zgaruvchanligi va jinsiy dimorfizm.	4 soat
16.	Don otlarning nasl-nasabi.	4 soat
17.	Otlarni sport o'yinlariga tayyorlash va sinovdan o'tkazish.	6 soat
18.	Yuguruvchi otlarni tayyorlash va sinovdan o'tkazish.	4 soat
19.	Yirik oq cho'chqa zotiga xos bo'lgan mahsuldorlik belgilarning shakllanishi.	4 soat
20.	Hayvonlarning xulq-atvorini o'rganish usullari.	4 soat
21.	Asabiy xulq-atvorni tartibga solish.	4 soat
22.	Turli xil hayvonlar o'rtasidagi muloqot.	6 soat
23.	Etologiyani shakllantirishning asosiy tarixiy bosqichlari.	4 soat
24.	Murakkab xatti-harakatlarni tahlil qilish uchun tizimli yondashuv.	4 soat
25.	Chorva hayvonlarini prognozlashda etologiyaning ahamiyati.	4 soat
26.	Chorva hayvonlarini mahsuldorligini etologik ko'rsatkichlari bo'yicha prognozlash.	8 soat
Asosiy adabiyotlar		
1.	Sherbatov V.I. va boshqalar. Chorva hayvonlarining mahsuldorligini kompleks baholash va prognozlash. Darslik. Toshkent. 2023.	
2.	Щербатов В. И., Тузов И. Н., Дикарев А. Г. Методы комплексной оценки и ранней диагностики продуктивности сельскохозяйственных животных. Учебное пособие. Краснодар. КубГАУ, 2016.	
3.	Donald M. Broom and Andrew F. Fraser //Domestic Animal Behaviour and Welfare// Printed and bound in the UK by Cambridge University Press, Cambridge. 2007.	
Qo'shimcha adabiyotlar		
1.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. – 52 b.	
2.	Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021. – 36 b.	

3.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
4.	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
5.	Рядчиков В.Г. Основы питания и кормления сельскохозяйственных животных. Учебник. Краснодар КГАУ, 2014.
Axborot manbaalari	
1.	www.Ziyo.net.
2.	www.uralrti.ru.
3.	www.twirpx.com

Magistrning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

a) 5 baho olish uchun magistrning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini to'liq yoritishga ega bo'lsa;
- fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiylik va mantiqiylik saqlanib, ilmiy xatolik va chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fan bo'yicha mavzu materiallarining nazariy yoki amaliy ahamiyati haqida aniq tasavvurga ega bo'lsa;
- fan doirasida mustaqil erkin fikrlash qobiliyatini namoyon etishga ega bo'lsa;
- berilgan savollarga aniq va lo'nda javob bera olishga ega bo'lsa;
- konspektga puxta tayyorlangan bo'lsa;
- mustaqil topshiriqlarni to'liq va aniq bajargan bo'lsa;
- fanga tegishli qonunlar va boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarni to'liq o'zlashtirgan bo'lsa;
- fanga tegishli mavzulardan biri bo'yicha ilmiy maqola chop ettirgan bo'lsa;
- tarixiy jarayonlarni sharhlay bilsa;
- b) 4 baho olish uchun magistrning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim:

- fanning mohiyati va mazmunini tushungan, fandagi mavzularni bayon qilishda ilmiy va mantiqiy chalkashliklarga yo'l qo'ymas;
- fanning mazmunini amaliy ahamiyatini tushingan bo'lsa;
- fan bo'yicha berilgan vazifa va topshiriqlarni o'quv dasturi doirasida bajarsa;
- fan bo'yicha berilgan savollarga to'g'ri javob bera olishga ega bo'lsa;
- fan bo'yicha konspektini puxta shakllantirgan bo'lsa;